

**ЦРНА ГОРА
ОПШТИНА ПЛУЖИНЕ**

**Број: 01 – 302
Плужине, 31.03.2020. године**

НАЦРТ

**СТРАТЕШКИ ПЛАН РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ПЛУЖИНЕ
2020. – 2025.**

Март 2020. године

САДРЖАЈ

I Уводне напомене	3
II КОНСУЛТАТИВНА ГРУПА И ПРОЦЕС ИЗРАДЕ СПР	4
III АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	5
3.1 Општи подаци	5
3.2 Демографске карактеристике и тржиште рада	5
3.3 Тржиште рада	7
3.4 Здравство	9
3.5 образовање	9
3.6 Социјална заштита	12
3.7 Култура и културно-историјско наслеђе	13
3.8 Културно-историјски споменици	13
3.9 Спорт и спортске активности	14
3.10 Спортска инфраструктура	15
3.11 Спортске манифестације	15
3.12 Привредни систем	16
3.13 Индустија	16
3.14 Туризам	18
3.15 Пољопривредна производња	19
3.18 Инфраструктура	22
3.19 Електроенергетски систем	22
3.20 Телекомуникације	23
3.21 Водоснабдијевање	23
3.22 Канализациони систем и третман отпадних вода	24
3.23 Животна средина	24
3.24 Административни капацитети	25
IV АНАЛИЗА ОСТВАРЕЊА СТРАТЕШКОГ ПЛАНА 2012-2017	26
Економија	26
Социјална питања	27
Инфраструктура	28
Животна средина	28
Администрација	29
Реализоване активности у периоду 2018-2019.година	29
V СВОТ АНАЛИЗА	30
VI ОПШТИ ЦИЉ, СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ И ПРИОРИТЕТИ	32
VII Годишњи акциони план за 2020.годину уз опис пројеката	36
Прелиминарни Акциони План за 2021. годину:	43
VIII Мониторинг и евалуација	44

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Поштовани суграђани,

Израда Стратешког плана развоја општине Плужине за период 2020. – 2025. доказ је да на одговоран начин приступамо развоју наше Општине, са крајњим циљем да је учинимо добрим мјестом за живот и рад свих грађана.

Узимајући у обзир потенцијале наше Општине дефинисали смо стратешке циљеве и правце развоја којима ћемо тежити у наредном петогодишњем развојном периоду. Сматрамо да ће нам чврсти темељи које смо заједно поставили у претходном периоду послужити као добра основа да наставимо да се развијамо у позитивном правцу. Вођени циљем унапређења квалитета живота наших грађана, даћемо допринос развоју инфраструктуре, подстицаћемо развој привредних активности у домену наших могућности, настојати да валоризујемо туристичке и пољопривредне потенцијале уз поштовање принципа одрживог развоја.

Овај документ је резултат реалног сагледавања ствари и реалне процјене. Само ако дамо свој професионални максимум, заједно са вама остварићемо визију развоја нашег града у наредном петогодишњем периоду.

Предсједник
Мијушко Бајагић с.р

2. КОНСУЛТАТИВНА ГРУПА И ПРОЦЕС ИЗРАДЕ СПР

Стратешки план развоја општине Плужине за период 2020.-2025. је припремљен у складу са Правилником о методологији за израду стратешког плана развоја јединице локалне самоуправе који је донијело Министарство економије ("Сл.лист ЦГ", бр.68/2016).

Стратешки план развоја полази од анализе постојећег стање општине Плужине, на основу које је урађена СВОТ анализа - преглед предности, слабости, могућности и пријетњи које су пред нама у контексту будућег развоја. Дефинисан је општи циљ, специфични стратешки циљеви, приоритети и пројекти, као и планирани буџет за реализацију приоритетних пројеката.

Процес израде Стратешког плана развоја општине Плужине подразумијевао је учешће представника свих заинтересованих страна. Због тога, а у складу са Правилником за израду овог документа, Предсједник Општине донио је Рјешење о формирању Консултативне групе коју чине представници локалне самоуправе, општинских јавних служби, представници државних институција на локалном нивоу, представници образовних институција, представници НВО и приватног сектора у следећем саставу:

- Миленко Мићановић, ЈУ Центар за културу Плужине
- Раденко Живковић, Комунално Плужине ДОО
- Михаило Дондић, Комунална полиција општине Плужине
- Драгомир Благојевић, ХЕ"Пива" Плужине
- Босиљка Црногорац Жарковић, Управа за шуме - ПЈ Плужине
- Владимир Војиновић, Управа полиције ОБ Плужине
- Никола Аграмовић, ЈУ Образовни центар Плужине
- Милодарко Јокановић, Завод за запошљавање ЦГ- Биро рада Плужине
- Глигор Цицмил, ЦЕДИС Плужине
- Влатко Јоковић, УЛР "Бајо Пивљанин"
- Горан Додеровић, ОО Црвени крст Плужине
- Душан Јокановић, предузетник.

Улога Консултативне групе била је да анализира материјале које је припремила Радна група и кроз инпуте и коментаре допринесе финализацији поглавља и Годишњег акционог плана за спровођење Стратешког плана развоја. Консултативна група је задужена да кроз коментаре и дискусије учествује у припреми коначне верзије Стратешког плана.

За припрему Стратешког плана развоја, Предсједник Општине је именовано Радну групу у следећем саставу:

- Петар Митрић, дип. прав.
- Слободан Делић, дип.прав.
- Олгица Гломазић - дип. ецц.
- Соња Цицмил - дип. прав.

- Бојан Бујишић - инг.грађ.
- Виолета Дондић - дип.прав.

Задатак Радне групе био је да на оперативном нивоу подржи функционисање Консултативне групе, кроз прикупљање података и информација, припремање Нацрта Стратешког плана развоја, прикупљање и анализу коментара чланова Консултативне групе и кориговање документа у складу са пристиглим сугестијама. Нацрт Стратешког плана биће финализован након спровођења јавне расправе и упућен Скупштини општине на разматрање и усвајање.

У изради овог документа техничку и стручну помоћ, имали смо од УНДП-а и Министарства економије.

3. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

3.1 Општи подаци

Плужине су општина на сјеверозападу Црне Горе, која се налази уз границу са Босном и Херцеговином. Општина Плужине обухвата подручје од 854 квадратних километара, подијељено на шест мјесних заједница које обухватају 60 села и засеока.

Изградњом хидроелектране „Пива“ 1975 године потопљено је првобитно насеље Плужине, тадашњи општински центар. Нови општински центар Плужине, изграђен је непосредно уз акумулацију ХЕ “Пива”.

Кроз Општину пролази магистрални пут који води од Тиране преко Подгорице и Никшића за Сарајево и даље ка Хрватској, Словенији и Аустрији. Од Шћепан Поља, граничног прелаза између Босне и Херцеговине и Црне Горе, Плужине су удаљене 28 км, а од Никшића 54 км. Подручје општине Плужине географски се поклапа са у народу препознатљивим именом Пива. Територију Општине пресецају кањони ријека: Пиве, Комарнице, Врбнице, достижући дубину од 1000 метара, а са сјевера ограничава кањон Таре. Кањони ријека Пиве и Врбнице били су настањени још у праисторијском периоду. Ово подручје обухвата високо земљиште са врховима преко 2300 метара и најнижом котом од 433 мнв на саставцима ријека Пиве и Таре (граница са Босном и Херцеговином).

3.2 Демографске карактеристике и тржиште рада

Према Попису из априла 2011. године на подручју општине Плужине живи укупно 3.286 становника. Смањење броја становника (видјети Табелу 1) је резултат неповољног односа наталитета и морталитета, миграције становништва због немогућности запослења, као и одласка младих људи у веће центре. Популационо највеће насеље су Плужине (1353), док су друго и треће насеље по бројности Горанско (274) и Доња Брезна (122). Остала насеља су популационо значајно мања.

Табела 1. Кретање становника (1948.-2011.)

	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2003.	2011.
--	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Остала насеља	7.770	8.693	8.690	8.482	5.524	3.768	2.778	1.933
Општински центар	260	259	474	596	730	1.453	1.494	1.353
УКУПНО	8.030	8.952	9.164	9.078	6.254	5.221	4.272	3.286

Извор: Монстат, 2011.година

Број домаћинстава 1991. године износио је 1.530, а по попису из 2003.године је смањен и износи 1.350, док по попису из 2011.године тај број се смањио и износи 1.140. Број становника по км² територије износи 3,84 тако да општину Плужине карактерише изразито ниска густина насељености и најнижа је у Црној Гори. Број стамбених јединица се повећао и износи 2.390 (2011. година), 2003. године их је било 2.147, а 1991. године 2.061.

Просјечна старост популације је 43,7 година што значи да је становништво општине Плужине, у просјеку најстарије у Црној Гори и карактерише га најдубља демографска старост.

Табела 2. Становништво према старости (Попис 2011)

	0 - 14	15 - 29	30 - 44	45 - 59	60 - 79	80 и више
Укупно	442	589	525	743	790	152

Извор: Монстат, 2011.година

Према подацима Монстата природни прираштај у Општини је негативан и износи -27. Стопа природног прираштаја (на 1000 становника) је такође негативна и износи -8,2, док витални индекс (живорођени на 100 мртвих) износи 42,6. Стопа наталитета износи 6,1 и најнижа је у Црној Гори. Што се тиче унутрашњих миграционих токова број досељених становника је 4, а одсељених 46, што чини негативним миграциони салдо који износи -42.

Табела 3. Основни демографски подаци (2003-2011)

	2003.	2011.
Број становника	4273	3246
Густина насељености (ст/км ²)	5	3,8
Полна структура становништва		
Мушко		1666
Женско		1580
Број домаћинстава	1349	1142
Број чланова домаћинства (просјек)		
Просјечна старост становништва		43,7
Природни прираштај	-17	- 35
Стопа наталитета	9,86	5,54
Стопа морталитета		16,3
Витални индекс на 100 становника		0,35
Индекс старења		
Раст популације између два узастопна пописа		

Образовна структура становништва Плужина је неповољна, с обзиром на релативно мали број становника са вишом и високом стручном спремом (6,12%), као и због високог процента неписмених (3,47%). Са средњом стручном спремом је 42,55% становништва а 24,41% становништва има само основно образовање (Извор: Попис становништва из 2011. године).

3.3 Тржиште рада

Запосленост

Значајан број запослених настајен је ван територије Општине и углавном долази из Никшића.

Табела бр.4 – Становништво према економској активности (Монстат, 2011.године)

Плужине	Укупно становништво	Дјеца до 15 година старости	Активно становништво	Неактивно становништво	остали
	3246	447	1413	1383	3

Табела бр.5 – Активно становништво према запослености (Монстат, 2011. године)

Плужине	Активно становништво	Запослени	Незапослени
	1413	1051	362

Табела бр.6 – Образовна структура радно активног становништва (Монстат,2011. године)

Општина	Укупно	Без одговора	Без школе	Основна школа		Средња школа	
				Непотпуна основна школа	Основна школа		
Плужине	2799	6	74	435	728	1337	
Високо образовање према старом систему образовања				Високо образовање према новом систему образовања– Болоњска декларација			
Виша школа и први степен факултета	Висока школа, факултет/академија	Постдипломске студије магистар	Докторат	Основне академске студије	Основне примјене студије	Постдипломске специјалистичке студије	Постдипломске магистарске студије
96	99	5	2	12	1	3	1

Табела бр.7 – Неактивно становништво према разлогу неактивности (Монстат, 2011)

Плужине	Неактивно становништво	Домаћице и остали неактивни	Пензионери и лица са приходима од имовине	Студенти и ученици
	1383	607	516	260

Табела бр.8 – Запослени према полу (Монстат, 2011.)

Плужине	Укупно становништва	Мушко	Женско
	1051	623	428

Стопа активности радне снаге

Активно становништво на територији општине Плужине - 1413 становника.

Укупно становништво радног узраста 15+ година - 2799 становника.

Стопа активности радне снаге на територији општине Плужине износи 50,48%.

Незапосленост

Према подацима добијеним од Завода за запошљавање у Општини је на дан 31.12.2019. године регистровано 162 незапослених лица, од тога 79 су жене или 48,76%. На исти дан претходне године било је 177 лица, а од тога жена 89 или 50,28%.

Табела бр.9 Квалификациона структура незапослених

	Број лица	Мушкарци	Жене
НК-а	26	14	12
КБ-е	46	26	20
ССС	60	32	28
V	2	2	0
VI	3	1	2
VII	25	8	17
Укупно	162	83	79

Извор: ЗЗЗЦГ, 2019.године

Стопа незапослености посматрана као однос броја регистрованих незапослених и активног становништва на дан 31.12.2019. године је била 12,20%.

На основу приказаних података, закључујемо да је висока стопа незапослености велики проблем у општини Плужине. Посебан проблем је структура незапослених у погледу старосне доби и стручне спреме. Велики број незапослених је у добу од 50 до 60 година. Већином су евидентирани незапослени са НК, ПК и ССС и са дугим стажом пријављивања на Бироу за запошљавање.

3.4 Здравство

Здравствена заштита становништва Општине обезбјеђена је преко Здравствене станице у општинском центру Плужине која ради у склопу Дома здравља Никшић и пружа прије свега услуге примарне здравствене заштите и два пута седмично услуге стоматолога. Постоји мрежа објеката, 5 здравствених амбуланти у насељима Брезна, Трса, Стабна, Дубљевићи и Поље Црквичко које не раде. У Здравственој станици постоји стационар – одобрено 5 кревета од Фонда здравства, за лијечење пацијената који су претходно дијагностички обрађени (најчешће старе особе и хронични болесници). Хитна медицинска помоћ се пружа преко стално присутног медицинског техничара (сестре) у току 24 часа и путем приправности љекара. Санитетски транспорт болесних и повријеђених се обавља са два аута са лежајем. Упослена су два возача, који су такође у приправности.

У Здравственој станици раде два љекара. Као тимови изабрани доктори (један општа медицина, један специјалиста) и 4 (четири) медицинске сестре раде у Хитној служби и Стационару; 1 (једна) патронажна сестра; 2 (двје) медицинске сестре у ињекционој амбуланти и превијалишту. Постоји и Лабораторија за основне лабораторијске анализе са 1 (једним) лаборантом.

Једном седмично обављају се прегледи специјалиста из ОБ Никшић, - хирург, интерниста, офталмолог, педијатар и ултразвучни прегледи.

У Здравственој станици четири пута годишње двије групе добровољних давалаца крви дају крв.

Нијесу рађене стручне свеобухватне студије о морбидитету (обољевању – акутном и хроничном, становништва општине Плужине). Емпиријски – најчешће су болести кардиоваскуларног система (болести срца и крвних судова), потом хронични дегеративни реуматизам (обољење коштаног–зглобног система) дијабетес–шећерна болест, опструктивна болест плућа. Много фактора утиче на оболијевање: генетске предиспозиције, спољашњи фактори, климатски услови, физичка оптерећеност (рад на селу), исхрана, навике (пушење, алкохол...) и др.

На основу наведеног можемо закључити да у Плужинама постоји проблем недовољног приступа здравственој заштити, посебно за становнике у руралним подручјима Општине, те недовољан број стручног медицинског кадра. Све сеоске амбуланте су затворене, па не постоји могућност медицинског збрињавања грађана осим у Плужинама. Проблеми здравствене заштите становништва посебно су изражени у зимском периоду. Постоји потреба за додатним опремањем Здравствене станице (набавком одређене опреме и инструмената).

3.5 Образовање

На територији општине Плужине постоје три образовне институције: ЈУ Образовни центар у Плужинама, ЈУ Основна школа “Бећко Јововић” у Стабнима и ЈУ Основна школа “Бајо Пивљанин” у Доњим Брезнима.

ЈУ Образовни центар Плужине као самостална установа почео је са радом 01. септембра 2009. године. Тиме су досадашње установе ЈУ Дјечји вртић Плужине, ЈУ Основна школа “Браћа Топаловић” Плужине, ЈУ Средња мјешовита школа Плужине и ЈУ Дом ученика Плужине на основу члана 44 став 2, а у вези са чланом 27 став 9 Општег закона о образовању и васпитању (“Сл. лист Црне Горе” бр. 64/02, 31/05 и 49/07) Одлуком Владе Црне Горе престале са радом и трансформисане су у Јавну установу Образовни центар Плужине.

Дјелатност Образовног центра обухвата: предшколско васпитање и образовање, основно образовање и васпитање, средње, опште и стручно образовање и смјештај, исхрану и васпитање ученика. Васпитно образовни процес се одвија у 11 објеката – матична школа, Дјечји вртић, Дом ученика и 8 подручних одјељења (Барни До, Борковићи, Горанско, Дубљевићи, Мратиње, Рудинице, Смријечно и Пишче). Матичној школи припадају и неактивна подручна одјељења Црквичко Поље, Бријег, Јеринићи, Никовићи, Недајно, Унач, Трса, Боричје, Безује, Милошевићи и Брљево.

Активни објекти су у доста добром стању- њихово одржавање је редовно, што се не може рећи за неактивна подручна одјељења од којих је један дио запуштен и у руинираном стању.

Опремљеност објеката је на задовољавајућем нивоу. Неопходно је и даље радити на опремању школа савременим наставним дигиталним средствима и спортским реквизитима.

Школа углавном успијева да обезбиди наставни кадар. Дефицитарни кадрови су наставници математике, физике и учитељи, гдје у једном броју подручних одјељења наставу изводе лица која немају одговарајућу школску спрему.

Бројно стање дјеце за период 2012 – 2018 по школским годинама:

Основна школа :

2012/13 – 213 (матична школа 185, подручна одјељења 28)

2013/14 – 198 (матична школа 177, подручна одјељења 21)

2014/15 – 202 (матична школа 178, подручна одјељења 24)

2015/16 – 193 (матична школа 171, подручна одјељења 22)

2016/17 – 174 (матична школа 154, подручна одјељења 20)

2017/18 - 164 (матична школа 142, подручна одјељења 22)

2018/19 – 156 (матична школа 140, подручна одјељења 16)

Средње образовање

2012/13 – 138 (гимназија 73, туристички техничар 43, техничар продаје 22)

2013/14 – 126 (гимназија 73, туристички техничар 25, техничар продаје 28)

2014/15 – 98 (гимназија 72, техничар продаје 28)

2015/16 – 88 (гимназија 66, техничар продаје 22)

2016/17 – 86 (гимназија 59, техничар продаје 27)

2017/18 – 85 (гимназија 57, техничар продаје 28)

2018/19 – 96 (гимназија 54, техничар продаје 34, продавач 8)

Дјечји вртић

2012/13 – 46

2013/14 – 30

2014/15 – 45

2015/16 – 28

2016/17 – 50
 2017/18 – 52
 2018/19 – 46

Дом ученика

2012/13 – 19 (7 основне, 12 средње школе)
 2013/14 – 16 (4 основне, 12 средње школе)
 2014/15 – 22 (12 основне, 10 средње школе)
 2015/16 – 24 (15 основне, 9 средње школе)
 2016/17 – 23 (15 основне, 8 средње школе)
 2017/18 – 25 (14 основне, 11 средње школе)
 2018/19 – 30 (17 основне, 13 средње школе)

Број уписаних првака за наведени период

2012/13 – 19
 2013/14 – 21
 2014/15 – 20
 2015/16 – 18
 2016/17 – 15
 2017/18 – 13
 2018/19 – 12

Подручна школа у Доњом Брезнима

Табела 10. Бројно стање ученика у ЈУ ОШ “Бајо Пивљанин” Доња Брезна, Плужине у периоду од школске 2013/2014. до 2018/2019. године

Шк. година	Број уписаних ученика									Укупно ученика
	I разред	II разред	III разред	IV разред	V разред	VI разред	VII разред	VIII разред	IX разред	
2018/2019	/	/	2	2	1	2	/	2	1	10
2017/2018	/	2	2	1	3	/	2	1	3	14
2016/2017	2	2	1	3	/	2	1	3	1	15
2015/2016	2	1	3	/	2	1	3	1	4	17
2014/2015	1	2	/	2	1	2	/	3	4	15
2013/2014	3	/	2	1	2	/	3	4	4	19

Последњих година је у свим школама изражена тенденција смањења броја уписаних ученика. Уз то велики су трошкови одржавања школских објеката (гријање, текуће поправке, материјални трошкови).

Средњошколски образовни профили нијесу довољно добро прилагођени друштвеним и привредним потребама. Наиме, проблем запошљавања свршених средњошколаца је присутан у дужем временском периоду. Постоји и недовољно добра сарадња и координација између школа, локалне самоуправе, привредних субјеката и Министарства просвете. Расположена образовна инфраструктура је недовољна када је у питању број физкултурних сала: у сеоским школама их нема, а у Плужинама иста није адекватна. Евидентан је и недостатак простора за физкултуру предшколаца.

Ученици гимназије и других стручних школа користе зграду основне школе.

3.6 Социјална заштита

Социјалном заштитом у Плужинама бави се Центар за социјални рад у оквиру Министарства рада и социјалног старања и општина Плужине у складу са својим надлежностима

У Центру за социјални рад у Плужинама запослено је троје лица: стручни сарадник, правник и административни радник. Мјере које овај Центар пружа су: право на материјално обезбјеђење користи 32 корисника; право на додатак на његу и помоћ користи 87 корисника; право на личну инвалиднину користи 12 корисника; право на дјечији додатак користи 25 корисника; право на смјештај у установи користи 6 корисника; право на субвенцију електричне енергије користе 42 корисника; право на накнаду за рођење троје и више дјеце користи 9 корисника.

Општина Плужине у оквиру својих надлежности донијела је низ одлука и мјера са циљем збрињавања и помоћи социјално угроженим лицима. У том дијелу Општина је континуирано планирала средства за помоћ социјално угроженом становништву те је исто реализовала у складу са потребном документацијом. У циљу побољшања услова живота социјално угрожених лица Општина је расписала конкурс и подијелила 16 станова за потребе социјално угрожених лица. Као једну од мјера за подршку незапосленим лицима на територији Општине, донијета је Одлука о помоћи за незапослене породиље, којом је дефинисана подршка у трајању од 2 године са износом од 100,00€ за рођено дијете. Општина набавља књиге за све ученике основне школе од првог до девог разреда. Општина Плужине претходних година континуирано је пружала подршку студентима са оцјеном већом од 8,00 у виду мјесечних стипендија и на тај начин учествовала у школовању младих генерација из Пиве.

Систем социјалне заштите условљава да угрожене категорије становништва захтјевају већи ниво заштите. Процес транзиције и неуспјеле приватизације повећао је број корисника социјалне заштите. Велики број корисника је у зрелој старосној доби, па нијесу више у могућности да се баве занимањем које им је обезбјеђивало егзистенцију (пољопривреда), а нијесу стекли услове за пензију.

3.7 Култура и културно-историјско наслеђе

Културне активности у општини Плужине организује ЈУ Центар за културу чије је сједиште у општинском центру. Објекат Центра за културу има 720м² грађевинске површине и поливалентног је садржаја. У склопу објекта се налази биоскопска сала са 200 сједишта, читаоница и библиотека која располаже књижним фондом цца 10.000 књига са око 100 корисника, ТВ салон и бифе.

На сеоском подручју културни садржаји и активности су скромни по свом карактеру и обиму. Педесетих година прошлог вијека изграђено је више домова културе (Доња Брезна, Милошевићи, Недајно, Никовићи, Трса, Јеринићи, Боричје, Борковићи, Горња Брезна, Пишче и Унач) који данас нијесу у функцији због дотрајалости и исељавања становништва са тих простора. Те објекте је неопходно реновирати и ставити их у функцију за потребе мале привреде и туризма.

Објекат Спомен дома “Игманских бораца” у Црквичком Пољу је реновиран и опремљен свим неопходним намјештајем и опремом. Површина објекта је око 500 м² и садржи: рецепцију, 40 кревета, ресторан и бар, музејски простор и простор за складиштење спортске опреме. То је сада мултифункционални туристички центар који је дат на коришћење Парку природе “Пива”.

Традиционално, једном годишње у Плужинама се одржавају манифестације:

- Књижевни сусрети „Пјесничка ријеч на извору Пиве“
- Пјеснички сусрети „Тара без граница“
- Светосавска академија
- Смотра рецитатора
- Дани планинског цвијећа

3.8 Културно-историјски споменици

Најзначајнији културно-историјски споменик на овом подручју манастир Пива, саграђен у XVI вијеку уз обалу ријеке Сињац. Уочи изградње ХЕ „Пива“, Манастир је, камен по камен, пренесен на садашњу локацију. У њему се тренутно налази богата ризница и 1260м² добро очуваних фресака. Поред манастира Пива налазе се и манастир Заграђе из XV вијека, на локацији средњевјековног Соко-града, у непосредној близини Шћепан Поља и остаци средњевјековне цркве Шћепаница (на Шћепан Пољу). Из времена Другог свјетског рата непосредно уз магистрални пут налази се Спомен комплекс жртвама фашистичког терора – Дола. Поред наведених споменика постоји значајан број сеоских цркава, споменика, стећака и других споменика из историје Пиве који имају значај у културно-историјској збирци објеката од овог значаја. Важно је истаћи и туристички потенцијал културно-историјских споменика који није у довољној мјери искоришћен.

3.9 Спорт и спортске активности

На територији општине Плужине регистровано је 6 клубова у 6 различитих спортских грана са преко 200 спортиста. Ради боље анализе у табелама испод је приказан преглед спортских клубова, заступљеност спортских грана, број стручних лица, табеларни приказ ранга такмичења и узрасних категорија по спортским гранама. Подаци су преузети из евиденције коју води Секретаријат за општу управу и друштвене дјелатности.

Табела 11. Преглед заступљених спортских грана

РБ	СПОРТСКА ГРАНА
1.	Фудбал
2.	Мали фудбал (футсал)
3.	Карате
4.	Кошарка
5.	Планинарство
6.	Риболов

Табела 12. Преглед спортских клубова, чланова и тренера

РБ	НАЗИВ КЛУБА	БР. ЧЛАНОВА	БР. ТРЕНЕРА
1.	Ф.К. "ПЛУЖИНЕ"	70	2
2.	К.М.Ф. "БАЈО ПИВЉАНИН"	32	3
3.	К.К. "ПИВА"	21	2
4.	К.К. "ПИВА БАСКЕТ"	64	1
5.	П.К. "ПИВА"	29	3
6.	С.Р.К. "Бајо Пивљанин"	6	1
	УКУПНО	222	12

Табела 13. Преглед спортских екипа по рангу такмичења

ФУДБАЛ (клуб има млађе категорије)	Ф.К. "ПЛУЖИНЕ"	Још увијек се не такмичи
МАЛИ ФУДБАЛ (клуб има млађе категорије)	КМФ "БАЈО ПИВЉАНИН"	И футсал лига Црне Горе

КАРАТЕ (клуб има млађе категорије)	К.К. "ПИВА"	Лига Црне Горе, међународна такмичења, лига младих у оквиру КСЦГ
КОШАРКА (клуб има САМО млађе категорије)	К.К. "ПИВА БАСКЕТ"	Још увијек се не такмичи
ПЛАНИНАРСТВО	П.К. "ПИВА"	_____
РИБОЛОВ	СРК. "Бајо Пивљанин"	_____

3.10 Спортска инфраструктура

На територији општине Плужине спортска инфраструктура је изузетно лоше развијена. Плужине посједују градски стадион за мале спортове у оквиру кога се налази терен за мали фудбал са вјештачком травом као подлогом, терен за баскет и кошарку са бетонском подлогом и терен за одбојку са бетонском подлогом. Постоје и уређене шетне стазе у самом градском језгру, као и више од 100 км маркираних стаза за планинарење. Од затворених објеката у општини Плужине једино постоји физкултурна сала ЈУ Образовног центра Плужине која због својих димензија не задовољава критеријуме за организацију било ког такмичења, па се користи искључиво за рекреативно бављење спортом и у зимском период за одржавање тренинга.

3.11 Спортске манифестације

Општина Плужине придаје велики значај организацији спортских приредби/манифестација, сходно остварењу јавног интереса из области спорта и Одлуци о финансирању спорта што је један од кључних сегмената за презентацију наше Општине. Општина Плужине самостално или у сарадњи са спортским клубовима организује значајан број манифестација, помаже екипе које представљају Општину приликом учешћа на такмичењима:

- Турнир у малом фудбалу поводом 4. августа Дана ослобођења општине Плужине
- Турнир у уличном баскету 3x3
- Дани бициклизма за најмлађе
- Планинарски поход на Пруташ
- Планинарски поход на Велики Витао

Општина пружа подршку при организацији спортских приредби и учешћу клубова на спортским приредбама ван Општине:

- Школа пливања;
- Школа скијања;
- Школа шаха;
- Меморијални турнир у малом фудбалу "Бранко Бане Благојевић"

- Учешће на разним спортским такмичењима у земљи и окружењу (МОСИ игре, турнири у малом фудбалу, турнири у баскету, турнири у шаху, итд).

Из наведеног закључујемо да је у општини Плужине недовољан број објеката за спорт и рекреацију са пратећом инфраструктуром као и недовољан број културних и спортских манифестација

3.12 Привредни систем

По подацима Централног регистра привредних субјеката Црне Горе и Регистра који се води у Секретаријату за општу управу и друштвене дјелатности у општини Плужине већи удио имају микро предузећа (до 10 запослених) у односу на предузећа са већим бројем запослених. Предузетници и ДОО чине преко 90% регистрованих субјеката најчешће организованих у области туризма и угоститељства, док је мали број њих у области трговине и услуга превоза.

Табела бр. 14 Структура регистрованих правних субјеката

АД	3
ДОО	32
Предузетници	15
Укупно	50

Извор: Централни регистар привредних субјеката Црне Горе и Регистар Секретаријата ЛУ, 2019.година

Једна од активности којој би требало у будућности посветити пажњу, је учинити привредни амбијент и потенцијале Општине привлачним будућим инвеститорима. У општини Плужине тренутно постоје дефинисане бизнис зоне на простору Горанска, Брезана, Трсе и Стабана. Корисници ових зона би у складу са законским могућностима, остварили пореске олакшице за одређени период, олакшице за комунално опремање и накнаде и др. У наредном периоду извршиће се ближе дефинисање начина промовисања и коришћења предвиђених зона, како би биле доступније потенцијалним инвеститорима.

Такође, улога Владе Црне Горе у привредном развоју би требала бити велика, на начин што ће се капитална улагања усмјеравати подједнако свим дијеловима Црне Горе а не само појединим крајевима. Значајно је истаћи да је Општина Плужине, до сада имала минималну подршке од стране Владе у рјешавању проблема која су директно везана за централну власт.

3.13 Индустрија

Индустрија и индустријска политика као најзаступљенији дио материјалне производње, имају велики економски, али и свеукупни утицај на развој сваке државе. Развој индустрије доноси шири спектар употребних вриједности. Више робе доступно је већем броју људи, јављају се и производи са новим својствима и намјенама, а истовремено долази и до робне размјене. Доста велику улогу у развоју индустрије игра конкурентност. Међутим, у тренутном систему у ком је све више инвестиција концентрисано у централној и јужној регији није лако бити конкурентан.

Табела бр.15 Привредна активност у општини Плужине по секторима

Врста сектора	Број субјеката	Број запослених
Трговина	15	Без података
Угоститељство	28	Без података
Предузетништво	18	Без података
Занати	2	Без података
Превозници	3	Без података

Извор: Регистар Секретаријата ЛУ и ЦРП, 2019. година.

Према подацима из Централног регистра привредних субјеката и Регистра Секретаријата предузећа која тренутно послују у општини Плужине су : Хидроелектрана „Пива“, Управа за шуме, ДОО „Парк природе ПИВА“, ДОО „Комунално Плужине“ и приватна предузећа. Сједиште свих предузећа као и њихова дјелатност је у општини Плужине, осим Шумске управе и Хидроелектране, чије је сједиште у Пљевљима и Никшићу.

Хидроелектрана „Пива“ је најзначајнији привредни субјект у Општини и у електроенергетском систему Црне Горе. Изградњом, тј, подизањем бране високе 220 м настало је Пивско језеро дуго 42 км, запремине 824.5 милиона кубних метара воде, површине 15,3 км², којим је потопљено и старо насеље Плужине (ранији општински центар). ХЕ данас запошљава око 90 радника. Питање одштете и трајне компензације општини Плужине по основу потапања територије и производње електричне енергије из ХЕ „Пива“ није законски регулисано, тако да општина Плужине нема ону корист од Хидроелектране коју би реално требала да има. Просјечна годишња производња ХЕ „Пива“ је 860 милиона кWх.

„Фабрика електрода Пива“ Плужине је уз ХЕ „ПИВА“ била један од водећих привредних субјеката. Како дужи низ година ФЕП не ради и налази се у финансијским проблемима, покренут је стечајни поступак. Крајем 2018. године окончан је стечајни поступак и дошло је до приватизације ФЕП-а од стране непознатог привредног субјекта. Покретање погона и производње, односно стављање у функцију Фабрике је од изузетног значаја за укупан развој Општине, а превасходно за спречавање даље миграције становништва. Неопходно је истаћи да Влада Црне Горе, приликом продаје ФЕП новом власнику, није обавјестила општину Плужине о продаји, нити је дефинисала обавезе новог власника ФЕП-а, које се тичу покретања производње у овом погону.

Једини субјект који се бавио прерадом дрвета јесте предузеће за примарну прераду дрвета „Брезна“ д.о.о. која се налази на Брезнима. Овај привредни субјект кроз стечај доживио је судбину великог броја предузећа у Црној Гори, ликвидирањем је и распродат. Дрвопрерада која је у Општини имала дугу традицију данас се налази у незавидном положају. У овој области за сада једино послује ДОО „Брезна футуре“.

Општина Плужине се у овој фази развоја суочава са недовољно развијеним предузетништвом у свим дјелатностима. У највећој мјери то је последица другачије концепције развоја у претходном систему, чија је основа била друштвена својина и развој већих индустријских предузећа у државној својини. Таква концепција развоја у претходном периоду имала је за последицу одсуство приватне иницијативе за предузетништво. Евидентан је низак ниво приватних инвестиција у производном сектору.

3.14 Туризам

Значај туризма за Црну Гору а посебно за сјеверну општину каква је и општина Плужине је од непроцјенљиве вриједности.

Подручје саме Општине са бројним природним вриједностима – геоморфолошким, хидролошким, биолошким, пејзажним и културно-историјским наслеђем веома је атрактивно за развој туризма. Најзначајније природне вриједности су језера: Трновачко, Стабањска језера, Шкрчка језера, Сушичко језеро са кањоном ријеке Сушице; планине: Дурмитор, Волујак, Биоч, Маглић, Војник, Леденица, Пивска планина, ријеке: Тара, Комарница, Пива, Врбница, Мратињски поток и др. Око 17% територије Националног парка Дурмитор налази се у границама општине Плужине. Ријеке са кањонима, Тара, Комарница и непотопљени дио кањона ријеке Пиве су права природна и туристичка атракција, док је Пивско језеро огроман, недовољно искориштен водни и туристички потенцијал.

Богатство флоре и фауне још је једна карактеристика овог подручја на којем постоје бројне ендемске биљне врсте, 150 врста љековитог биља, преко 40 врста јестивих гљива. Од 314 заштићених биљних врста у Црној Гори, већина је на овом подручју што га чини веома интересантним и за научна истраживања. Услед богатства фауне сисара, фонд дивљачи пружа могућност да се организује ловни туризам, уз одговарајуће мјере заштите ових врста. На овом подручју живи око 130 врста птица. Сви ови подаци говоре да општина Плужине има велики потенцијал за развој бројних видова туризма.

Табела бр. 16 Број гостију и ноћења у општини Плужине.

Година	Број гостију	Број ноћења
2016	5066	6260
2017	5060	6309
2018	7350	7568
2019	9099	9908

Извор: Парк природе “Пива” доо

Одлуком СО Плужине проглашен је Парк природе “Пива”, који обухвата 32471,2 ха простора, што чини 39% територије општине. Усвајањем Одлуке дало се на значају прије свега очувању флоре и фауне у заштићеном подручју и уређеном спровођењу туристичких понуда: рафтинга, бициклизма, планинарења и др. као и самој промоцији туризма. Осим ових Парк природе “Пива” ДОО у току туристичке сезоне активно се бави и организовањем културних и забавних манифестација у новоизграђеном амфитетатру у Плужинама.

Такође у експанзији је и све популарнији еко-туризам и сеоска домаћинства, за које општина Плужине има повољне услове као и добру путну инфраструктуру. У њима се адекватно организују услуге припремања и услуживање домаћих пића и напитака као и домаћих специјалитета, брање љековитог биља, планинарење, џип сафари и многи други ужици за сваког посјетиоца.

У Општини за сада постоји један хотел, „ПИВА”, који је био у власништву хотелске групе “Будванска Ривијера” АД. Како Хотел не ради већ дужи низ година, општина Плужине је била активно укључена у проналажење модалитета да се наведени објекат стави у функцију, па је тако у претходној години добио новог власника. Отварањем хотела „ПИВА”, имајући у виду туристички значај и конкуретност, додатно ће се употпунити туристичка

понуда општине Плужине. Значајно је навести да у Плужинама постоји велики број етно села, кампова и приватног смјештаја. Укупан број кревета у Плужинама је 1450.

Осим природних љепота у Општини постоје бројни културно-историјски споменици и стећци који свједоче о богатој вишевијековној историји. Велики значај за културни и вјерски туризам имају манастир Пива и манастир Заграђе као сакралне грађевине. У прилог овоме иде и започето здање Храма посвећеног патријарху светом Макарију Соколовићу чија је градња још у току.

Туризам је један од стратешких праваца развоја Општине. Квалитетни и разноврсни потенцијали условљавају овакву дугорочну орјентацију. Развој овог сектора, због више ограничавајућих фактора иде спорије од очекиваног, прије свега због: недостатка планске и пројектне документације, незаинтересованости озбиљних инвеститора, непостојања традиције у развоју туризма, недостатка стручних кадрова.

3.15 Пољопривредна производња

Традиционална занимања становништва овога краја су сточарство и земљорадња, углавном на индивидуалним домаћинствима. Сточарство представља најважнију пољопривредну дјелатност. Према подацима Министарства пољопривреде и руралног развоја на територији општине Плужине регистровано је 296 пољопривредних газдинстава. Значајно је истаћи да је општина Плужине између осталог финансирала израду пројеката за конкурсе Министарства пољопривреде и руралног развоја за све заинтересоване пољопривредне произвођаче који су имали жељу да конкуришу на исте. Скупштина општине је својим одлукама о ослобађању плаћања пореза на непокретности на сеоском подручју дала подршку у оквиру својих надлежности. Такође, донијет је низ одлука које су за циљ имале да омогуће лакши живот у селу и повећан обим производње хране. Таква одлука је и субвенција на производњу млијека, подршка за насталу штету пољопривредним произвођачима, подршка за осигурање сточних грла, подршка за изградњу водопоја и водовода, подршка за изградњу стаја и помоћних објеката, чишћење и одржавање путева у љетњем и зимском периоду.

Сточарство

Тренутно се на територији Општине узгаја 9 000 оваца (одраслих репродуктивних грла) и 400 (репродуктивних грла) коза. Индивидуални пољопривредни произвођачи узгајају 3 296 грла говеда и 90 грла коња. Сточарски производи са овога подручја: јагњеће месо, сушено овчје и говеђе месо, кајмак, сир познати су по врхунском квалитету.

Земљорадња

На подручју Општине налази се 5 650 ха ливада, 11 400 ха пашњака и 14 ха дјетелине. Од ратарских производа највише су заступљени: пшеница (2ха), јечам (1ха), раж (1ха), хељда (1ха), кромпир (130 ха) и купус, а производе се углавном за сопствене потребе. Необрађене њиве и баште обухватају 68 ха.

Воћарство и производња висококвалитетног меда развијени су у нижим предјелима и долинама ријека. Од воћних врста најзаступљеније су: шљива са око 6 010 стабала, јабука са око 3 540 стабала, крушка са око 3 440 и орах са око 580 стабала. Последњих година повећавају се засади ароније, а тренутно број садница је 7 000. Процењује се да пчелари на подручју Општине посједују око 1 250 пчелињих друштава.

3.16 Риболов

Последњих година, значајно мјесто у структури пољопривредне производње заузима производња рибе пастрмке. Тренутно постоји рибњак за кавезни узгој на Пивском језеру, као и мрестилиште за узгој рибље млађи у Стабнима, на ријеци Врбници које не ради. Током 2019.године, покренута је идеја да се стави у функцију мрестилиште за узгој млађи у Стабнима. Министарство пољопривреде и руралног развоја и ЕПЦГ су формирали радну групу која би требало да нађе рјешење за овај проблем.

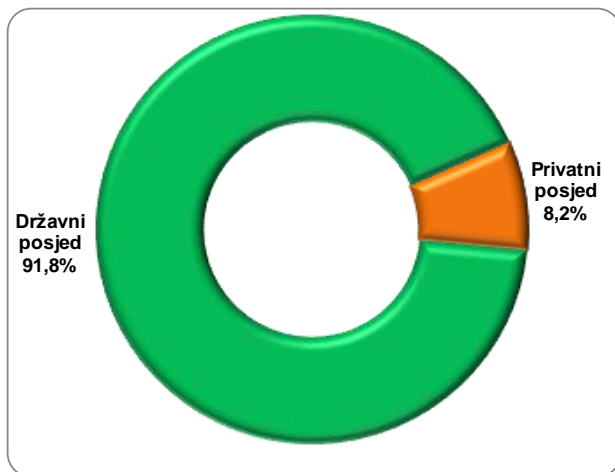
Због интезивне миграције становништва из села према градовима дошло је до значајног смањења броја пољопривредних домаћинстава, обима дјелатности и обима пољопривредне производње.

3.17 Шумарство

Дугу традицију има и шумарство и примарна прерада дрвета, јер је Пива богат четинарским и лишћарским шумама. Узгојем и заштитом шума бави се државна Управа за шуме. Управа за шуме додијелила шумске етате корисницима који обловину, без икакве прераде, одвозе из Општине.

Укупна површина шума и шумског земљишта на територији општине Плужине је 44.849,29 ха. Структура шуме према власништву је следећа: приватне шуме су на 3670 ха, док државне шуме обухватају 41.179,29 ха.

График 1. Структура власништва шума (ха)

Извор: Управа за шуме Пљевља, Подручна јединица Плужине

У дрвној запремини постоје следеће врсте дрвећа: буква 61%, јела 15%, смрча 9%, црни граб 3%, цер 3%, китњак 2%, бијели бор 1%, црни бор 1%, црни јасен 1%, племенити лишћари (јавор, јасен, бријест) 1%, меки лишћари (јасика, липа, бреза) 1% и остале лишћарске врсте 1%. Процентуално учешће у бруто дрвној маси лишћара је 74%, а четинара 26%. Структура шуме према основној намјени површине шума је:

- привредне шуме 60%
- заштитне шуме 39%
- шуме посебне намјене 1%

Годишњи етат на цијелој површини је 41.671 м³, а текући годишњи запремински прираст је 117.373 м³.

Експлоатација шумских ресурса се не одвија на начин којим би се обезбиједила довољно одржива заштита и узгој шума.

Недостатак секундарне прераде дрвета на простору Општине.

3.18 Инфраструктура

Саобраћајна инфраструктура

Друмски саобраћај је основни саобраћај у Општини. Повезаност општине Плужине са осталим подручјима ослања се, такође, на друмски саобраћај. Квалитет, функционисање и развијеност мреже путева у великој мјери диктирају развој Општине у цјелини.

Мрежу државних путева чине магистрални пут М-18 (Е762) Подгорица – Никшић – Плужине – Шћепан Поље (граница са Босном и Херцеговином) и регионални пут Р-14 Вирак (Жабљак) – Трса – Плужине. Локални путеви повезују насељена мјеста на подручју Општине. Укупна дужина локалних и некатегорисаних путева је 390 км, од чега је 165 км асфалтирано, а 225 км су макадамски путеви.

Изградња путна инфраструктура у насељу Плужине не задовољава потребе развоја општинског центра (општински центар је потопљен изградњом Хидроелектране “Пива” и измјештен на нову - садашњу локацију). У периоду изградње ХЕ “Пива” приоритет у финансирању су били објекти хидроелектране, а не и сви инфраструктурни објекти из инвестиционог програма: изградња путне инфраструктуре за села и мјесне центре одсјечене акумулационим језером, изградња и довршетак објеката у измјештену - новом општинском центру. Једним дијелом обавезе нијесу извршене и због неодговорног односа Електропривреде Црне Горе (ЕПЦГ) према Општини. Преостале неизвршене обавезе које се углавном односе на насеље Плужине (заобилазница, прикључна саобраћајница насеља на магистрални пут, уређење улица и тротоара, канализационе мреже, паркинг простора и зелених површина) дефинисане су Уговором између Општине и ЕПЦГ.

Релативно повољне, али ограничене саобраћајне могућности може да пружи и језерски саобраћај, организован на акумулацији ХЕ „Пива“, који је углавном локалног и туристичког значаја.

3.19 Електроенергетски систем

Електроенергетска инфраструктура не обезбјеђује квалитетно и уредно снабдијевање потрошача електричном енергијом. Улагање у изградњу, одржавање и замјену нисконапонске далеководне мреже, што је обавеза ЕПЦГ, 35кВ, 10кВ и 0,4кВ и трансформаторских станица је недовољно.

Потребна је изградња нових преносних и дистрибутивних система чиме би се обезбједило квалитетно и уредно снабдијевање потрошача електричном енергијом.

У току је изградња мХЕ Врбница. Мала хидроелектрана је планирана са бруто падом од 263м и инсталисаном протоком $3,00\text{ м}^3/\text{с}$ и са инсталисаном снагом на прагу хидроелектране од $6,4\text{ MW}$ и производњом од $15,8\text{ гWh}$.

3.20 Телекомуникације

Квалитет живота данас у многим зависи од квалитета телекомуникација. Унапређење доступности Интернета и стандарда комуникација је посебна потреба. Општина ће појачати напоре у сврху иницирања потребних побољшања.

Поштански саобраћај није у потпуности развијен, рурална подручја су без адекватне покривености.

Капацитети дигиталних комуникационих чворова броје инсталираних 768 PSTN и 32 ISDN, а активних 474 PSTN и 14 ISTN. У функцији 1 ADSL чвор са 152 активних прикључака. Пенетрација фиксне телефоније у општини Плужине износи 14,85%, а пенетрација фиксног широкопојасног приступа (ADSL) износи 4,6%.

Завршени су радови на постављању оптичких каблова од стране МТЕЛ-а и Телеком-а чиме се знатно унаприједила понуда и доступност интернета и комуникација.

3.21 Водоснабдијевање

Систем водоснабдијевања није обухватио сва подручја на територији Општине. Већина села на подручју Општине нема ријешено водоснабдијевање. Нијесу уређене зоне изворишта нити њихова заштита, како на градском тако и на сеоским водоводима.

Насеље Плужине снабдијева се водом из изворишта "Сутулија". Укупна дужина цјевовода од изворишта до насеља је 14,5 км. Након санације водовод је у добром стању.

У 2017. години замијењен је дио градског водовода од сквера до Сочице у дужини од 305м.

Мрежа водоснабдијевања насеља у Општини Плужине обухвата изворишта и водоводе:

Водовод за насеље Плужине – извориште „Сутулија”,

Водовод за Фабрику електрода и дио домаћинстава села Горанско - извориште „Тадића врело“- Смријечно

Ужи дио мјесног центра Доња Брезна, и дио домаћинстава у непосредном окружењу мјесног центра снабдјева се са водовода из бунара који се налази у центру МЗ Брезна.

Становништво села Стабана, ужи дио мјесног центра и Школа снабдјева се прикључком са главног водовода за насеље Плужине,

Становништво села Црквичко Поље снабдјева се са изворишта Славањ и Кадионица,

Мјештани Шћепан Поља снабдијевање врше водоводом изграђеним од изворишта „Марића чесма“ до насеља Шћепан Поље,

Становништво село Мратиња, дијелом, користи стари водовод са извора у близини Мратињског потока.

Становници села Боричје снабдјевају се из водовода са изворишта "Сопот",

Становници села Будањ снабдјевају се водом из изворишта "Боровник",

Становници села Безује снабдјевају се водом из каптаже и резервоара у селу Безује,

Становници села Сељањи снабдјевају се водом из изворишта "Буковик".

У сеоским насељима постоје водоводи малих капацитета, који снабдјевају два или више домаћинстава и који су грађени и одржавају се у властитој режији. Поједина насеља немају квалитетно ријешен проблем водоснабдијевања. То су углавном насеља у безводним крајевима гдје нема изворске воде.

За извориште Гостаја до сада су постављене цијеви за воду од изворишта до Сељковца и извођени су радови на изградњи каптаже. Извршене су водоистраге у Горњим Брезнима и започета је изградња водовода.

3.22 Канализациони систем и третман отпадних вода

У општинском центру није израђено постројење за пречишћавање отпадних вода које се директно изливају у Пивско језеро.

3.23 Животна средина

Стање квалитета ваздуха спада у прву класу квалитета. На основу истраживања и анализа физичко-хемијских карактеристика изворских вода, може се закључити да је њихов квалитет задовољавајући, уз повремена одступања - најчешће микробиолошка загађења. Комунални отпад из општинског центра и из насеља Шћепан Поље и Брезана одвози се на депонију "Ливаде" у Подгорици. У насељу Плужине не постоји систем за пречишћавање отпадних вода. На територији општине Плужине нема индустрије која значајније нарушава чистоћу ваздуха.

Кад се говори о очуваности воде и земљишта, може се закључити да је њихова чистоћа на задовољавајућем нивоу имајући у виду недовршену канализациону мрежу и непостојање колектора отпадних вода у насељу Плужине, што су приоритети инфраструктурног развоја и заштите животне средине у Општини. Чврсти отпад се сакупља из гушће насељених мјеста која се налазе уз магистрални пут и одвози на регионалну депонију у Подгорицу.

У току је израда пројектне документације за трансфер станицу за комунални отпад од стране Министарства одрживог развоја и туризма.

У току је израда пројекта и елабората заштите животне средине за постројење за пречишћавање отпадних вода. Изабрана је технологија и начин пречишћавања отпадних вода.

Као проблем у наведеним областима истичемо: Недовољна комунална инфраструктура (водовод у одређеним безводним руралним подручјима на територији Општине, канализациона мрежа у урбаном подручју, управљање чврстим отпадом).

Отпадне воде се без претходног третмана испуштају директно у реципијенте. Неповољно стање комуналне инфраструктуре, такође, смањује атрактивност Општине као туристичке дестинације.

Нереализоване обавезе Електропривреде Црне Горе по основу изградње ХЕ Пива

По основу изградње ХЕ Пива, према општини Плужине утврђена је обавеза ХЕ Пива односно ЕПЦГ да, изгради, између осталог, инфраструктурне објекте: градску саобраћајницу у насељу Плужине фаза II и III, уређење улица, тротоара, паркинга простора и зелених површина у насељу Плужине, колектор са пречистачем отпадних вода које ни до данас нијесу извршене што је имало неповољан утицај на развој Општине.

Електроенергетска инфраструктура не обезбјеђује квалитетно и уредно снабдијевање потрошача електричном енергијом. Улагање у изградњу, одржавање и замјену нисконапонске далеководне мреже, што је обавеза ЦЕДИС-а, 35кВ, 10кВ и 0,4кВ и трансформаторских станица је недовољно. Постоји потреба изградње нових капацитета преносне и дистрибутивне мреже.

Постојећа телекомуникациона мреже не задовољава све потребе локалног становништва. Територија Општине је дјелимично покривена базним станицама мобилне телефоније.

Пивско језеро и ријеке се загађују директним испуштањем отпадних вода без претходног третирања. Нелегално и неконтролисано одлагање чврстог отпада негативно утиче на земљиште и воду.

3.24 Административни капацитети

Органи локалне управе

Рад органа локалне управе Општине одвија се у оквиру два секретаријата локалне управе: Секретаријат за општу управу и друштвене дјелатности и Секретаријат за финансије, економију и локалне јавне приходе. Организационе јединице Секретаријата су:

- Одјељење за урбанизам и грађевинарство
- Одјељење за буџет и трезор
- Одјељење за наплату јавних прихода
- Самостални реферати (пољопривреда и водопривреда, унапређење и заштита околине, урбанизам и грађевинарство, радни односи и вођење управног поступка, предузетништво и борачко-инвалидска заштита и др.).

Изван организационих јединица врше се послови Комуналне полиције и инспекције, Службе заштите и спашавања. Укупан број запослених у администрацији је 39.

Као проблем неопходно је истаћи израженост неуједначеног регионалног развоја Црне Горе. Плужине су у досадашњем период биле једина општина са сјевера која није корисник егалитационог фонда. Ограничене су надлежности локалне управе у погледу утицаја на рјешавања проблема привредних субјеката. Евидентна је потреба локалне самоуправе за већим степеном аутономије и надлежности како би могла одговорити свим изазовима који карактерише специфичан положај Општине сјеверног региона, а што се једино може успоставити измјеном законске регулативе. Недовољна финансијска средства локалне управе да на адекватан начин испуни своје обавезе. У условима заостајања у развоју општина сјеверног региона, изражен је проблем што се средства која се могу убирати у законским оквирима недовољна да се на адекватан начин испуне обавезе које пред Општину постављају захтјеви локалног становништва. Извори финансирања се сужавају, а потребе расту. Тешкоће у наплати се јављају усљед неефикасности привреде и сиромаштва становништва. Недостатак детаљне просторно-планске документације (Брезна, Горанско, Трса, Шћепан Поље).

Буџет

Табела 11. Буџет (2016-19)

	2016.	2017.	2018.	2019.
Приходи	3040033 €	3458762€	2992707€	3711731
Расходи	2550387€	2706216€	2410101€	2706341

Средства одређена за капиталне издатке нијесу у цјелости утрошена због немогућности завршетка инвестиција у планираној грађевинској сезони и са реализацијом се настављало у наредној години.

4. АНАЛИЗА ОСТВАРЕЊА СТРАТЕШКОГ ПЛАНА 2012.-2017.

Стратешки план развоја општине Плужине 2012-2017.година усвојен је на сједници Скупштине општине Плужине 05.10.2012.године (“Сл.лист ЦГ-општински прописи” бр.32/12). Планом је дефинисано 5 стратешких циљева са приоритетним мјерама које је неопходно примјенити како би се постигао општи циљ односно визија дефинисана Стратешким планом развоја општине Плужине. Стратешки циљеви су обухватили области: економије, социјалних питања, инфраструктуре, животне средине и администрације.

Економија

У дијелу који се тиче економије акценат је стављен на развој квалитета и квантитета туристичке понуде. С тим у вези општина Плужине је 2012. године усвојила Просторно-урбанистички план општине Плужине и на тај начин дефинисала просторне намјене појединих дијелова Општине, како за потребе туризма тако и других привредних дјелатности. У дијелу унапређења амбијента за развој туризма Општина је значајно унаприједила туристичку инфраструктуру кроз уређење и асфалтирање појединих путних праваца који су значајни за туристичку понуду (пут Бориковача-Брштановица, Недајно-Сушица), маркирање пјешачких и обиљежавање бициклистичких стаза (у претходном периоду обиљежено цца100км стаза), уређење и опремање локалитета са атрактивним погледом, неопходним мобилијаром, постављањем клупа за одмор. Веома значајна активност на унапређењу туристичке понуде је и опремање и стављање у функцију “Куле Лазара Сочице” у форми музеја, која је у завршној фази. Кроз мјеру која се тичала јачања прекограничне сарадње Општина је реализовала пројекат прекограничне сарадње са општином Фоча који је финансирала ЕУ а тичао се унапређења туристичких потенцијала партнерских општина. Квалитетна међуопштинска сарадња је настављена и вјерујемо резултираће и у будућности са новим пројектима. Значајно је истаћи да Плужине из године у годину биљеже све већи број посјета али и раст броја смјештајних капацитета. У 2019. години забиљежено је 9908 ноћења а евидентирано је 1145 лежајева.

Мјера којом се предвиђало одржавање и јачање производних капацитета, покретање нових иницијатива у производном сектору, нажалост, није имала позитиван резултат. Све

фирме које су биле на прагу стечаја или у стечају током периода обухваћеног претходним планом, доживјеле су крах. Тако је угашено пољопривредно предузеће “Бајо Пивљанин”, Пилана “Брезна”, ФЕП, УТП “Пива”. На тај начин пивска привреда је уништена без назнака њеног опоравка. Јако значајно је навести да локална управа није имала могућност утицаја на процесе приватизације. Све приватизације су дефинисане и спроведене у складу са законима које је спроводила Влада Црне Горе.

Приоритетна мјера која је за циљ имала стварање услова за повећање квалитета/квантитета производње здраве хране индивидуалних пољопривредних произвођача и задруга подржана је од стране општине Плужине кроз више програма. Између осталог Општина је финансирао израду пројеката за конкурсе Министарства пољопривреде и руралног развоја за све заинтересоване пољопривредне произвођаче који су имали жељу да конкуришу на исте. Скупштина Општине је својим одлукама о ослобађању плаћања пореза на непокретности на сеоском подручју дала подршку у оквиру својих надлежности. Такође, донијет је низ одлука које су за циљ имале да омогуће лакши живот у селу и повећање обима производње хране. Таква одлука је и субвенција на производњу млијека, подршка за насталу штету пољопривредним произвођачима, подршка за осигурање сточних грла, подршка за изградњу водопоја и водовода, подршка за изградњу стаја и помоћних објеката, чишћење и одржавање путева у љетњем и зимском периоду.

Социјална питања

Стратешки циљ који се односио на социјална питања предвидио је приоритетним мјерама побољшање услова живота социјално угроженог становништва. У том дијелу Општина је континуирано планирала средства за помоћ социјално угроженом становништву, те је исто реализовала у складу са потребном документацијом. У циљу побољшања услова живота социјално угрожених лица Општина је расписала конкурс и подијелила 16 станова за потребе ових лица. Као једну од мјера за подршку незапосленим лицима на територији Општине, донијета је одлука о помоћи за незапослене породиље, којом је дефинисана подршка у трајању од 2 године са износом од 100,00€ за рођено дијете. Приоритетном мјером је дефинисано установљивање специјалистичких прегледа у болници у Плужинама, па је у претходном периоду омогућен долазак доктора специјалиста једном недјељно. Као један од проблема у дијелу здравствене заштите дефинисан је недостатак стручног кадра. С тим у вези Општина је обезбједила бесплатан стан за доктора који ради у Плужинама. У дијелу који се односио на унапређење квалитета живота грађана а тицао се побољшања културних, спортских и других друштвених активности у претходном периоду је у доброј мјери поправљена слика. Основан је значајан број спортских клубова који броје више од

200 чланова, функционише једно културно-умјетничко друштво са више од 60 активних чланова. Повећан је број манифестација културног и спортског карактера за 20% у односу на претходни период. У циљу боље доступности Општине као сервиса грађана стављен је у функцију и веб сајт Општине гдје су доступне сервисне информације, али и информације о раду локалне самоуправе. Покренут је и часопис “Ријеч Пиве” које се штампа двомјесечно и садржи актуелности из општине Плужине.

Општина Плужине претходних година континуирано је пружала подршку студентима са оцјеном већом од 8,00 у виду мјесечних стипендија и на тај начин учествовала у школовању младих генерација из Пиве. Општина је у циљу задржавања кадра у Општини подржала рјешавање стамбених питања запослених кроз безкаматне кредите и субвенције.

Инфраструктура

У оквиру програмске мјере која се тичала унапређења путне инфраструктуре урађено је следеће: асфалтирање 2км пута до села Ковачи, пут Бориковача-Брштановица 4км, Недајно-Сушица 5,5км, Борковићи-Сељковац 2,5км. Током претходног периода континуирано је вршено одржавање макадамских путних праваца на територији Општине. У оквиру обавезе које има ЕПЦГ према општини Плужине урађено је следеће: прикључни пут из насеља на магистрални пут Никшић-Фоча; асфалтирање пута Будањ-Брљево 4км; амфитеатар са дјечијим игралиштем; градска плажа; дјелимично је санирано клизиште на путу Плужине-Стабна; започета је изградња градске саобраћајнице фаза И. У оквиру приоритетне мјере која се тиче водоснабјевања Општина је учествовала у изградњи сеоских водовода у селима Безује, Боричје, Сељане и Сељковац. Током 2017. године реконструисан је стадион малих спортова чиме је дијелом реализована приоритетна мјера која се односила на унапређење спортске инфраструктуре. Као што је Планом било и предвиђено завршена је изградња трафостанице у Горњим Брезнима 400/110/35кВ а у фази завршних радова је и изградња далековода Брезна-Жабљак и Брезна-Никшић. Започети су радови на изградњи мхе Врбница. У завршној фази је постављање оптичког кабла МТЕЛ-а на простору Плужина.

Животна средина

Парк природе “Пива” проглашен је 22.04.2016. године. На тај начин је реализована мјера из стратешког циља који се односио на животну средину. На тај начин је заштићено 39% територије општине Плужине. Скупштинском одлуком је дефинисан управљач заштићеног природног добра. Општина је усвојила Локални акциони план за биодиверзитет. Јако значајна приоритетна мјера је била рјешавање проблема одлагања отпада. Општина свој отпад одвози и одлаже на депонију у Подгорици.

Администрација

Унапређење рада администрације је континуирана и стална активност. Запослени константно похађају курсеве и обуке како би унаприједили своја знања за рад на пословима Локалне управе. У претходном периоду Општина је ојачала свој кадар кроз запослење значајног броја високо образованих лица, али је исто тако сачувала оптималан број запослених без стварања вишкова. Општина је унаприједила свој рад кроз унапређење транспарентности и то кроз веб сајт, организовање јавних расправа, слободан приступ информација и сл.

У времену од 2012. године до 2017. године од 14 Стратешким планом дефинисаних приоритетних инфраструктурних пројеката реализовано је 6, док је један у фази реализације, а 7 пројеката није реализовано, што представља износ од 50% реализованих пројеката. Нереализовање дијела пројеката који су били дефинисани Стратешким планом директно је у вези са нерализовањем пројеката који су државним стратешким актима били предвиђени на простору општине Плужине, али и недостатком финансијских средстава за реализацију истих од стране Општине.

РЕАЛИЗОВАНЕ АКТИВНОСТИ У ПЕРИОДУ 2018-2019. ГОДИНА

У периоду 2018-2019.година, општина Плужине наставила је реализацију циљева који су били дефинисани као стратешки значајни за развој Општине. С тим у вези у овом периоду урађене су следеће активности:

- Уређење прилаза стамбеним зградама у насељу Плужине;
- Изградња саобраћајнице изнад зграде солидарности, наставак улице Марка Кулића;
- Израда битуминизираних носећег слоја и хабајућег слоја у улици Марка Кулића;
- Насипање пута у Црквичком Пољу у дужини 4км;
- Дробљење камена из мајдана на локацијама Никовићи, Бојати и Бабићи;
- Санација оштећеног асфалтног застора и израда пропуста на локалним путевима у општини Плужине;
- Асфалтирање дионице пута Шарићи-Барни До;
- Асфалтирање прилазних путева у насељу Плужине;
- Потпорни зид - улаз у Плужине;
- Отпочета изградња кружне саобраћајнице Фаза И;
- Санирање косина, са бушењем и калањем на путу Брана-Мратиње;
- Санација спомен дома у селу Борковићи;
- Изградња потпорног зида и уређење терена изнад зграде солидарности;
- Изградња потпорног зида на путу Стабна-Равно и санација мостова и водопроста у селу Орах;
- Реконструкцији зграде бившег војног одсјека;
- Реконструкција дијела главног водовода у улици Лазара Сочице;

- Санација и уређење простора игралишта у Плужинама;
- Санација трибина са уградњом столица на спортском терену у Плужинама;
- Реконструкција система јавне расвјете са одржавањем и управљањем у Општини Плужине.

У овом периоду усвојен је и значајан број одлука коју су за циљ имале поспјешивање пољопривредне производње, унапређење социјалне заштите локалног становништва, подршке образовању. Усвојене су следеће одлуке:

- Одлука о подршци преради млијека на пољопривредном газдинству;
- Одлука о једнократној помоћи за угинула грла;
- Одлука о подршци осигурању сточног фонда;
- Одлука о помоћи побољшању услова за пољопривредну производњу на територији општине Плужине;
- Одлука о финансирању активности у спорту;
- Одлука о суфинансирању санације фасада и замјене кровова стамбених зграда у Плужинама;
- Одлука о помоћи за новорођено дијете;
- Одлука о додјели награде добитницима диплома “Луча” и учесницима који су освојили једно од прва три мјеста на олимпијади знања, државним такмичењима знања и спортским такмичењима;
- Одлука о помоћи у основном образовању .

5. СВОТ АНАЛИЗА

ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
Повељан географски положај Значајан и очувани природни потенцијали Сачувана животна средина Посебан режим заштите простора (Парк природе „Пива“, НП “Дурмитор“) Велики потенцијал за развој “оутдоор” туризма Велики потенцијал за развој пољопривреде Ријешено питање одлагања чврстог отпада Расположиви људски ресурси Постојање дијела инфраструктуре, искуства и стручности у металној и дрвној индустрији Привлачни и добри услови за инвестирање Добра регионална повезаност друмским саобраћајем	Релативно мали број становника, Неповељне старосне структуре Одлив становништва Напуштање сеоских подручја Недовељан интерес младих за бављење пољопривредом Недовољно инвестирање у пољопривредну производњу Неорганизован откуп пољопривредних производа и нелојална конкуренција откупљивача Низак наталитет Непостојање водоснабдијевања у појединим сеоским подручјима Недоступност потпуне услуге здравствене заштите Недостатак смјештајних капацитета Спор развој туризма Непотпуна туристичка инфраструктура

<p>Изграђени локални путеви до свих мјесних центара и готово свих села Телекомуникациона мрежа развијена у доброј мјери Висока мотивисаност локалне самоуправе за прекограничну сарадњу са општинама из Босне и Херцеговине и међуопштинску сарадњу са сусједним општинама Добра сарадња са међународним организацијама Доношење Просторно-урбанистичког плана Општине је у завршној фази</p>	<p>Недостатак кадрова са одређеним врстама занимањима Слабо познавање страних језика запослених у локалној управи Недостатак кадрова који се баве ЕУ фондовима Дугорочна незапосленост локалног становништва Старосна структура незапослених (преко 50 година) Недовољно знање и стручност у приватном сектору Непостојање производних погона Недовољно инвестирање у производне капацитете Неадекватан третман отпадних вода Угрожавање животне средине нерегулисаним и несавјесним економским активностима Лоше стање магистралног пуног правца Плужине-Шћепан Поље-Фоча Угрожена безбједност на појединим мјестима регионалног пута Плужине-Жабљак, као и на одређеним локалним путевима Нестабилност снабдијевања струјом у зимском периоду) Непостојање просторно-планске документације</p>
<p>ШАНСЕ</p>	<p>ОПАСНОСТИ</p>
<p>Постојање националних стратегија за развој сјевера Појачана улагања државе у развој сјевера Црне Горе Глобални трендови у посебним видовима туризма карактеристичним за ово подручје Обогаћивање туристичке понуде кроз развој квалитетног туристичког производа Очувана животна средина Развој органске пољопривреде</p>	<p>Негативни демографски трендови и миграције ван Општине и са села Слаб природни прираштај становништва Недостатак средстава за реализацију крупних инфраструктурних пројеката Повећање трошкова одржавања инфраструктуре Непланска експлоатација природних ресурса: шума, љековитог биља, водених површина. Слабо интересовање за инвестирање у привреду у Плужинама</p>

<p>Могућност откупа и прераде пољопривредних производа, биља и лекобиља</p> <p>Раст интереса стручно оспособљених људи да живе и раде у Плужинама</p> <p>Јак интерес државе за унапређење механизма за заштиту животне средине</p> <p>Јак интерес међународних организација за програме заштите животне средине</p> <p>Унапређење путне мреже у складу са Просторним планом Црне Горе</p> <p>Брза цеста Погорица- Сарајево</p> <p>Регионални путни правац Плужине – Гацко</p> <p>Повезивање са општином Шавник путним правцем Безује-Дубровско</p> <p>Бољи приступ ЕУ и ИПА фондовима</p> <p>Изградња ХЕ на неискоскоришћеним водним потенцијалима</p> <p>Повећање подршке државе прекограничним иницијативама Општине</p>	<p>Повећање увоза пољопривредних производа са иностраних тржишта по ниским цијенама</p> <p>Одсуство интереса и капацитета ЦЕДИС-а да унаприједи електродистрибутивну мрежу и напајање електричном енергијом</p> <p>Неусклађеност закона са потребама локалне самоуправе</p> <p>Неусаглашеност политика на локалном и државном нивоу</p>
--	---

6. ОПШТИ ЦИЉ, СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ И ПРИОРИТЕТИ

Општи циљ развоја општине Плужине је унапређење услова живота становништва кроз стварање квалитетне локалне инфраструктуре што ће за последицу имати привлачење инвеститора заинтересованих за покретање локалне привреде чиме ће се допринијети

рјешавању проблема недостатка запослења и побољшавања услова живота локалног становништва.

Општи циљ развоја општине Плужине реализоваће се кроз остварење следећих специфичних циљева:

Специфични стратешки циљ 1: Унапређење и развој локалне инфраструктуре

Специфични стратешки циљ 2: Развој пословног амбијента и привредни развој

Специфични стратешки циљ 3: Унапређење општих услова живота становништва и одрживо коришћење природних ресурса

Специфични стратешки циљ 4: Јачање административних капацитета

У оквиру специфичних циљева развоја општине Плужине дефинисани су следећи приоритети који се реализују кроз сет конкретних пројеката.

Специфични стратешки циљ 1: Унапређење и развој локалне инфраструктуре

Приоритет 1.1: Развој путне инфраструктуре

Пројекат 1.1.1 Реконструкција пута Плужине-Шћепан Поље

Пројекат 1.1.2 Прекатегоризација и изградња пута Пресјека-Муратовица-Равно-Гацко

Пројекат 1.1.3 Асфалтирање пута Безује-Дубровско до границе са општином Шавник

Пројекат 1.1.4 Дефинисање трасе, пробој и насипање пута до Трновачког језера

Пројекат 1.1.5 Прекатегоризација и реконструкција пута Шћепан Поље-Црквичко Поље-Трса

Пројекат 1.1.6 Модернизација регионалног пута Плужине-Трса-Вирав

Пројекат 1.1.7 Асфалтирање преосталог дијела локалних путних праваца

Приоритет 1.2: Развој комуналне инфраструктуре

Пројекат 1.2.1 Набавка неопходне механизације за одржавање комуналне инфраструктуре

Пројекат 1.2.2 Набавка дробиличног постројења

Пројекат 1.2.3 Модернизација и уређење изворишта Сутулија и базена за водоснабдјевање насеља Плужине

Пројекат 1.2.4 Изградња водовода у Брезнима

Пројекат 1.2.5 Реконструкција и изградња дијела водовода у Горанску

Пројекат 1.2.6 Водоистражне радње и пројекти за нове водоводе на сеоским подручјима

Пројекат 1.2.7 Уређење преосталог дијела мјесног центра Плужине (зелене површине, паркинг простор)

Пројекат 1.2.8 Уређење градског гробља

Пројекат 1.2.9 Изградња кружне саобраћајнице Фаза ИИ

Пројекат 1.2.10 Реконструкција трга испред Општине

Пројекат 1.2.11 Постављање видео надзора на простору улица Општинског центра

Приоритет 1.3: Развој канализационе инфраструктуре

Пројекат 1.3.1 Изградња колектора за пречишћавање отпадних вода

Пројекат 1.3.2 Реконструкција дијела постојеће и изградња недостајуће канализационе мреже

Приоритет 1.4: Унапређење туристичке инфраструктуре

Пројекат 1.4.1 Израда и постављање недостајуће туристичке сигнализације на простору Општине

Пројекат 1.4.2 Израда приступног дока за улазак у чамце и броднице на Пивском језеру

Пројекат 1.4.3 Завршетак пјешачко-бициклическе стазе до Градца

Пројекат 1.4.4 Стављање у функцију хотела “Пива”

Специфични стратешки циљ 2: Развој пословног амбијента и привредни развој

Приоритет 2.1: Развој пословног амбијента

Пројекат 2.1.1 Промовисање бизнис зона за привреду

Пројекат 2.1.2 Дефинисање мјера подршке за развој привреде

Пројекат 2.1.3 Израда просторно планске документације

Приоритет 2.2: Развој туризма

Пројекат 2.2.1 Организовање обука и радионица за туристичке раднике

Пројекат 2.2.2 Унапређење услова за одвијање рафтинг

Пројекат 2.2.3 Туристичка валоризација Пивског језера

Пројекат 2.2.4 Развој нових туристичких производа и дестинација

Пројекат 2.2.5 Промоција туристичких производа и понуде општине Плужине

Приоритет 2.3: Развој пољопривреде

Пројекат 2.3.1 Оснивање удружења пољопривредника

Пројекат 2.3.2 Пружање техничке и савјетодавне подршке пољопривредницима

Пројекат 2.3.3 Брендирање производа

Пројекат 2.3.4 Унапређење мјера подршке пољопривредницима

Пројекат 2.3.5 Стављање у функцију мрестилишта у Стабнима

Специфични стратешки циљ 3: Унапређење општих услова живота становништва и одрживо коришћење природних ресурса

Приоритет 3.1: Заштита животне средине

Пројекат 3.1.1 Уклањање дивљих депонија

Пројекат 3.1.2 Раздвајање и селекција отпада

Пројекат 3.1.3 Изградња рециклажног дворишта

Пројекат 3.1.4 Формирање управљачког тијела МАБ-басен ријеке Таре и активно учешће у њему

Пројекат 3.1.5 Обједињавање ловишта у Плужинама (Ловиште посебне намјене “Пива”) и Парка природе Пива као управљача

Пројекат 3.1.6 Пошумљавање пожаришта и огољених дјелова Општине

Пројекат 3.1.7 Изградња каптаже на Граби за потребе служби заштите и спашавања

Приоритет 3.2: Здравство

Пројекат 3.2.1 Адаптација Дома здравља и амбуланти у селима

Пројекат 3.2.2 Обезбјеђивање услова за боравак љекара у Плужинама

Пројекат 3.2.3 Обезбјеђивање долазака љекара специјалиста у Плужине

Пројекат 3.2.4 Организовање патронажних обилазака села у Општини

Приоритет 3.3:Образовање

Пројекат 3.3.1 Адаптација Дома за ученике

Пројекат 3.3.2 Реконструкција и адаптација сеоских школа и сеоских домова

Приоритет 3.4: Спорт

Пројекат 3.4.1 Изградња фудбалског терена

Пројекат 3.4.2 Изградња спортске хале

Пројекат 3.4.3 Оснивање кајакашког клуба у Плужинама

Приоритет 3.5: Култура

Пројекат 3.5.1 Дефинисање стања културно-историјских споменика са мјера за њихово одржавање

Пројекат 3.5.2 Промовисање и туристичка валоризација стећака

Пројекат 3.5.3 Уређење, заштита и промоција средњевјековних споменика Соко Град и Табан Град

Пројекат 3.5.4 Опремање и стављање у функцију Куле Лазара Сочице

Приоритет 3.6: Социјална заштита

Пројекат 3.6.1 Формирање и финансијско обезбјеђење рада геренто-домаћица

Пројекат 3.6.2 Збрињавање преосталог дијела социјално-угроженог становништва са смјештајем

Специфични стратешки циљ 4: Јачање административних капацитета

Приоритет 4.1: Усавршавање и професионализација Локалне управе и Локалних предузећа

Пројекат 4.1.1 Модернизовање рада Локалне управе и Локалних предузећа кроз увођење технолошких иновација

Пројекат 4.1.1 Обука запослених у коришћењу енглеског језика

Приоритет 4.2:Обука и формирање тимова за писање ИПА пројеката

Пројекат 4.2.1 Обука запослених за писање и имплементацију ИПА пројеката

Пројекат 4.2.2 Формирање тима за ИПА пројекте

7. ГОДИШЊИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА 2020. ГОДИНУ УЗ ОПИС ПРОЈЕКТА

Назив пројекта	Очекиван и ефекти	Индикатори	Времени оквир	Носиоц и пројекта и одговорна лица	Остали учесници у спровођењу пројекта	Укупна потребна средства	Учешће буџета Општине	Учешће буџета Црне Горе	Остали извори финансирања
Асфалтирање преосталог дијела локалних путних праваца	Унапријеђена локална јавна инфраструктура	4 километра новог асфалтног пута	6 мјесеци	Општина Плужине, Управа јавних радова	Министарство културе	300.000,00 €	70.000,00 €	200.000,00 €	30.000,00 €
Набавка неопходне механизације за одржавање комуналне инфраструктуре	Унапређена механизација за одржавање комуналне инфраструктуре	Набављено ново возило	4 мјесеца	Општина Плужине	/	120000,00	120000,00	/	/
Модернизација и уређење изворишта Сутилија и базена за водоснабдевање насеља Плужине	Унапређена локална комунална инфраструктура	Адаптиран и обезбјеђен простор водоизворишта	5 мјесеци	Општина Плужине Комунално Плужине	/	15000,00	15000,00	/	/
Изградња водовода у Брезнима	Унапређена комунална инфраструктура и унапређен развој пољопривреде	Прикључено на водовод 40 домаћинства	12 мјесеци	Министарство пољопривреде и руралног развоја Општина Плужине Локално	/	90.000,00	20.000,00	70.000,00	/

				становни штво					
Уређење градског гробља	Унапређена локална комунална инфраструкт ура	Ограђен о и уређено градско гробље	4 мјес еца	Општина Плужине	-	30.000, 00€	30.000 ,00 €	/	/
Израда приступн ог дока за улазак у чамце и бродице на Пивском језеру	Унапређена туристичка инфраструкт ура	Набавље но и постављ ено 100м2 простор а за укрцава ње путника у чамце	3 мјес еца	Општина Плужине	ЦБЦ- Делега ција ЕУ	20000, 00	20000, 00	/	/
Уређење, заштита и промоциј а средњевј ековних споменик а Соко Град и Табан Град	Унапређења туристичка инфраструкт ура и културно историјски споменик	Оспособ љени локалит ети Соко града и Табан Града за туристич ку валориз ацију	6мје сеци	Парк природе Пива	Минис тарство култур е	12000, 00	/	10000, 00	2000,00

Пројекат 1.

Пројектна идеја: Асфалтирање преосталог дијела локалних путних праваца
Подручје и ниво приоритета Јавна локална путна инфраструктура-висок
Специфични стратешки циљ Унапређење и развој локалне инфраструктуре
Опис пројекта: Поправка оштећеног асфалтног застора и асфалтирање нова 4 км пута
Намјена и циљ пројекта Олакшати функционисање локалног становништва, бољи услови за развој пољопривреде и туризма, боља повезаност унутар општине
Активности: Расписивање тендера, избор најповољнијег понуђача, увђење у посао, припрема за асфалт, асфалтирање пута
Пројектни исход (очекивани резултати)

Унапређен локални јавни пут. Оправљен дио постојећег асфалта и асфалтирање новог асфалта
Излазни индикатори: Асфалтирано 4 км новог пута
Одговорна страна: Општина Плужине, Влада Црне Горе- Дирекција за јавне радове, Министарство културе
Укупни Буџет и извор финансирања: 300.000,00 €
Циљне групе, корисници: Локално становништво, туристи
Период имплементације: 4 мјесеца
Мониторинг и евалуација: Општина Плужине

Пројекат 2.

Пројектна идеја: Набавка неопходне механизације за одржавање комуналне инфраструктуре
Подручје и ниво приоритета Локална јавна инфраструктура- средњи
Специфични стратешки циљ Унапређење и развој локалне инфраструктуре
Опис пројекта: Набавка неопходне механизације за потребе одржавања локалне инфраструктуре
Намјена и циљ пројекта Унапређење ресурса локалног комуналног предузећа како би се допринијело њиховом ефикаснијем раду
Активности: Обезбјеђивање средстава, расписивање тендера, избор најповољнијег понуђаћа, набавка неопходне механизације
Пројектни исход (очекивани резултати) Набављена механизација
Излазни индикатори: Ново возило
Одговорна страна: Општина Плужине Комунално Плужине Доо
Укупни Буџет и извор финансирања: 120000,00 Буџет општине Плужине, Комунално Плужине Доо
Циљне групе, корисници: Локално становништво , запослени
Период имплементације:

6 мјесеци
Мониторинг и евалуација: Општина Плужине

Пројекат 3.

Пројектна идеја: Модернизација и уређење изворишта Сутулија и базена за водоснабдјевање насеља Плужине
Подручје и ниво приоритета Унапређење локалне јавне инфраструктуре-висок
Специфични стратешки циљ Унапређење и развој локалне инфраструктуре
Опис пројекта: На простору водоизворишта Сутулија извршиће се уређење простора на начин што ће се у складу са прописима поставити заштитне зоне са оградама, поставиће се чуварска кућица са видео надзором и оспособити служба за надзор и заштиту изворишта. Такође, извршиће се неопходне поправке на базену у Плужинама, извршиће се постављање чуварске кућице и видео надзора са оспособљавањем службе за надзор.
Намјена и циљ пројекта Циљ пројекта је повећање степена заштите водоизворишта и водоводних објеката од спољашњег утицаја
Активности: Уређење простора са дефинисањем зона, постављање заштитних ограда, постављање кућица за службе заштите и надзора, адаптација објеката и простора
Пројектни исход (очекивани резултати) Уређен простор око водоизворишта са постављаним објектима за службе надзора и заштите
Излазни индикатори: Заштићени водени објекти
Одговорна страна: Комунално Плужине Доо
Укупни Буџет и извор финансирања: 15000,00 Општина Плужине, Комунално Плужине
Циљне групе, корисници: Локално становништво, Комунално Плужине Доо,
Период имплементације: 6 мјесеци
Мониторинг и евалуација: Општина Плужине

Пројекат 4.

Пројектна идеја: Изградња водовода у Брезнима
Подручје и ниво приоритета Унапређење локалне инфраструктуре и услова за развој пољопривреде-висок
Специфични стратешки циљ Унапређење општих услова живота становништва и одрживо коришћење природних добара
Опис пројекта: У претходном периоду извршено је уређење каптаже, пумпног постројења и примарне водоводне мреже. План је да се током текуће године уради секундарна водоводна мрежа до свих корисника у селима Горња и Доња Брезна
Намјена и циљ пројекта Унапређење локалне инфраструктуре, развој пољопривреде у побољшање услова за живот
Активности: Постављање цијеви, израда шахти са прикључцима за домаћинства
Пројектни исход (очекивани резултати) Два села са око 40 домаћинстава су добила воду
Излазни индикатори: 40 водомјера, односно домаћинстава који су прикључени на мрежу
Одговорна страна: Министарство пољопривреде и руралног развоја
Укупни Буџет и извор финансирања: 90.000,00 Министарство пољопривреде и руралног развоја и општина Плужине
Циљне групе, корисници: Локално становништво
Период имплементације: 12 мјесеци
Мониторинг и евалуација: Министарство пољопривреде и руралног развоја

Пројекат 5.

Пројектна идеја: Уређење градског гробља
Подручје и ниво приоритета Уређење локалне инфраструктуре- средњи
Специфични стратешки циљ Унапређење и развој локалне инфраструктуре
Опис пројекта: На простору градског гробља не постоји ограда, односно физичко раздвајање простора гробља од улице. Овим пројектом ће се извршити ископ, уређење постоља и зидање

зида којим ће се извршити ограда и његово физичко одвајање од градских улица
Намјена и циљ пројекта Уређење градског језгра
Активности: Избор извођача, изградње и уређење оградe
Пројектни исход (очекивани резултати) Изграђена ограда око гробља
Излазни индикатори: Ограда постављена
Одговорна страна: Општина Плужине
Укупни Буџет и извор финансирања: 30000,00 Општина Плужине
Циљне групе, корисници: Локално становништво
Период имплементације: 4 мјесеца
Мониторинг и евалуација: Општина Плужине

Пројекат 6.

Пројектна идеја: Набавка и постављање приступног дока за улазак у чамце и броднице на Пивском језеру
Подручје и ниво приоритета Унапређење туристичке инфраструктуре-мали
Специфични стратешки циљ Унапређење општих услова живота становништва и одрживо коришћење природних добара
Опис пројекта: Кроз пројекат ЦБЦ Плужине Фоча, извршиће се набавка и постављање приступног дока за улазак у чамце и броднице на Пивском језеру
Намјена и циљ пројекта Унапређење пружања услуга вожње по Пивском језеру и валоризација туристичких потенцијала језера
Активности: Кроз избор најповољније понуде извршиће се набавка 100м ² платформе, која ће се допремити и поставити на Пивском језеру
Пројектни исход (очекивани резултати) Набављен док/платформа
Излазни индикатори: једна док/платформа
Одговорна страна: Општина Плужине

Укупни Буџет и извор финансирања: 20000,00
Циљне групе, корисници: Локално становништво, туристи, туристички радници
Период имплементације: 4 мјесеца
Мониторинг и евалуација: Општина Плужине, Делегација ЕУ

Пројекат 7.

Пројектна идеја: Уређење, заштита и промоција средњевјековних споменика Соко Град и Табан Град
Подручје и ниво приоритета Унапређење културно историјских споменика- средњи
Специфични стратешки циљ Унапређење општих услова живота становништва и одрживо коришћење природних добара
Опис пројекта: На локалитетима Соко Град и Табан Град историјско је доказано да су се налазили средњевјековни градови Херцега Шћепана. Како су протоком времена ови градови запуштени и зарасли сад се тешко могу примјетити и туристички валоризовати. Овим пројектом извршиће се њихово откривање, што ће омогућити археолозима да утврде могућности њихове археолошке валоризације. Њиховим откривањем добићемо занимљив туристички локалитети који ће бити доступан свимпосјетиоцима.
Намјена и циљ пројекта Озивљавање заборављених културно историјских споменика
Активности: Ангажовање радника на рашчишћавању локалитета, ангажовање археолога на алализирању стања локалитета, уређење приступних стаза.
Пројектни исход (очекивани резултати) Два локалитета који употпуњују туристички производа Парка природе Пива
Излазни индикатори: Два нова туристичка производа
Одговорна страна: Парк природе Пива
Укупни Буџет и извор финансирања: 12000,00 Парк природе Пива, Министарство културе
Циљне групе, корисници: Туристи, локално становништво
Период имплементације: 4 мјесеца
Мониторинг и евалуација: Парк природе Пива

Прелиминарни Акциони План за 2021. годину:

Назив пројекта	Очекивани ефекти	Индикатори	Временски оквир	Носиоци пројекта и одговорна лица	Остали учесници у спровођењу пројекта	Укупна потребна средства	Учешће буџета Општине	Учешће буџета Црне Горе	Остали извори финансирања
Реконструкција пута Плужине-Шћепан Поље	Унапређена путна инфраструктура	20км новог путног правца	36мјесеца	Влада Црне Горе	ЕУ Фондови	/	/	/	/
Асфалтирање преосталог дијела локалних путних праваца	Унапређена путна инфраструктура	2км новог пута	4 мјесеца	Општина Плужине	Дирекција за јавне радове	/	/	/	/
Оснивање удружења пољопривредника	Побољшани услови за развој пољопривреде	Формирано удружење	3мјесеца	Општина Плужине	Министарство пољопривреде и руралног развоја	/	/	/	/
Адаптација Дома за ученике	Побољшани услови за боравак дјеце у дому за ученике	Адаптиран објекат	4 мјесеца	Министарство просвете	Општина Плужине	/	/	/	/
Изградња спортске хале	Унапређени услови за развој спорта-урађен пројекат	Израђена спортска хала	10 мјесеци	Општина Плужине	Министарство спорта	/	/	/	/

Обука запослених за писање и имплементацију ИПА пројеката	Јачање капацитета запослених	3 запослена едукована за рад на ИПА пројектима	12 мјесеци	Општина Плужине	/	/	/	/	/
Формирање тима за ИПА пројекте	Јачање капацитета локалне управа и локалних предузећа	Тим оформљен	12 мјесеци	Општина Плужине	/	/	/	/	/

8. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Мониторинг и евалуација су неопходни у праћење свих аката који за циљ имају постизање резултата због чега ће се постићи напредак у области у којој се реализују. Мониторинг над реализацијом овг акта вршиће Предсједник општине, а евалуацију ће вршити посебна комисија која ће бити формирана од стране Општине. Коначну оцјену успјешности реализације издаће Скупштина општине усвајањем извјештаја о реализацији планираних активности за претходну годину.

Циљ	Индикатор	Извор верификације	Почетна вриједност	Циљани исход
Специфични циљ 1: Унапређење и развој локалне инфраструктуре	Степен унапређености локалне, комуналне, канализационе и туристичке инфраструктуре	Извјештаји надлежних институција (Извјештаји Секретаријата локалне управе, Комунално предузећа, Парка природе Пива.)	165км асфалтних путева; 5 км реновиране водовоне мреже; 0 Колектора за пречишћање отпадних вода	175км асфалтираних путева, 10 км реновиране водовоне мреже; 1 Колектора за пречишћање отпадних вода

<p>Специфични циљ 2: Развој пословног амбијента и привредни развој</p>	<p>Степен развијености локалне привреде, туризма и пољопривреде</p>	<p>Извјештаји надлежних институција (Извјештаји Секретаријат а локалне управе, Комунално предузећа, Парка природе Пива.)</p>	<p>100 регистрованих пољопривредних газдинстава, 45 газдинстава подржано мјерама општине, 35000 посјета у Парку природе „Пива“ и 10000 ноћења у Плужинама</p>	<p>150 регистрованих пољопривредних газдинстава, 110 газдинстава подржано мјерама општине, 50000 посјета у Парку природе „Пива“ и 30000 ноћења у Плужинама</p>
<p>Специфични циљ 3: Унапређење општих услова живота становништва и одрживо коришћење природних добара</p>	<p>Услови живота становништва повећани у односу на садашње Степен одрживог коришћења природних вриједности увећан у односу на садашње стање</p>	<p>Извјештаји надлежних институција (Министарство економије)</p>	<p>Коефицијент развијености Општине 82,27</p>	<p>Коефицијент развијености Општине 93,00</p>
<p>Специфични циљ 4: Јачање административних капацитета</p>	<p>Административни и капацитети спосбни да испуњавају ЕУ стандардне</p>	<p>Извјештаји надлежних институција Извјештаји (Секретаријат а локалне управе, Комунално предузећа, Парка природе Пива.)</p>	<p>3 радника оспособљена за бављене Ипа фондовима; 70% запослених са високом стручном спремом</p>	<p>10 радника оспособљена за бављене Ипа фондовима; 85% запослених са високом стручном спремом</p>